

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno, četrtletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravnishvo po list: Mesečno K 5.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Italija.

„Edinost“ od 25. avgusta prinaša ta-le članek:

Italijanski ministrski predsednik Nitti je poslal vsem prefektom, t. j. pokrajinskim glavarjem, 21. t. m. okrožnico, iz katere naj v označbo položaja, v katerem se nahaja Italija, posnamemo vsaj glavne misli, ker nam prostor ne dopušča, da bi okrožnico objavili v celoti. Ministrski predsednik pravi:

„Želim, da se po vseh pokrajinah dela kar najživahnejša propaganda, da se, kolikor le mogoče, pobudi proizvodnje, da se skrči poraba, da se dežela dovede na program štednje in dela.“

Italija se ne zaveda svoje nevarnosti. Navade, ki se razširjajo, ideje, ki se udomačujejo, nameni, ki privrevajo, to vse je slika, znak položaja, ki ga je treba resno premostrivati.

Nikdar, že nekaj stoletij sem, cela Evropa ni bila v tako težkem položaju; predvsem Italija.

Treba je torej, da vsi, ki so v položaju, da morejo delati, sedaj delajo z vsemi svojimi močmi.“

Ministrski predsednik poudarja potem, da velik del občinstva živi, kakor je živelo preje, da, so celo, ki hočejo manje delati za večjo odškodnino, namesto da bi delali intenzivneje.

Ni ga dočakala . . .

Tik ob razpotju je stal križ, že nekoliko nagnjen na levo stran, in Kristusu, ki je bil pribit na njem z velikimi, od dežja zarijavimi žebli, je manjkala desna roka do komolca: odbili so mu jo fantje, pijani na vasovanju. Pred križem pa je bila klopica, ve-gasta in črviva, da je trhlo zaškripala, ako je kdo pokleknil nanjo, da pomolt očenaš pred razpetim Spasiteljem.

In tam ob tistem znamenju, tik razpotja, odkoder je vodila ena pot na bližnjo postajo, druga pa v vas, je presedela Rozalika po cele dneve in mnogokrat tudi po cele noči.

Rozalika — tako so jo še vedno zvali vaščani, dasi že ni bila več tako mlada — je bila precej visoke in šibke rasti, z gorečtemnimi očmi, ki so se včasih zaiskrile naravnost grozno . . .

Otroci po vasi so se je bali, ker je bila blazna, a vaščani so ji radi dajali hrane in prenočišča, ako je prišla k njim in jim pripovedovala o svojem Jerneju.

»Kadar zahaja solnce in sedim tam ob znamenju, vidim njegovo senco — senco Jerneja, a ko se mi že tako približa, da bi jo lahko dosegla z roko — izgine! Ali nekoč pride gotovo, mogoče ponoči in tedaj boste videli svatbo, kakršne še ni bilo nikoli. Bogat se bo povrnil, v Ameriki je obogatel in potem si nakupiva polja — kolikor ga more

To da ni samo značilno dejstvo pri delavstvu, temveč v vseh socialnih razredih.

„Zelo malo ljudi je v Italiji, ki si stavijo vprašanje: Kako žive Italijani danes? Kako bodo živeli jutri?“

Proizvajanje se ni opomoglo, poraba pa ostaja velika. Italija živi porabljač veliko stvari, ki jih ne proizvaja. Stavke se nadaljujejo in zahtevajo se nove skrčitve delovnega časa.

Kdo je kriv? Nekoliko vsi, predvsem pa, da nismo navadili občinstva resnice.

Ministrski predsednik toži, da so še vedno bogataši, ki naročujejo modne in luksurijozne stvari iz inozemstva.

Kako se preživlja Italija in kako živi? — Leta 1913. je Italija kupila za 1134 milijonov več kot pa prodala, leta 1916 je skočila ta razlika že na 5302 milijona, leta 1917. na 10.682 milijonov, leta 1918 pa na približno 12 milijard, kar pa bo po končnem obračunu znašalo gotovo okoli 15 milijard. Italija kupuje žito, mast, premog itd. in ne daje drugega blaga v zameno: „dajemo dolgove, ki jih sprejema zaupanje naših prijateljev in naših zaveznikov. Koliko časa more še trajati to? Prvega pol leta po primerju smo kupili za 7 milijard več kot prodali, kar presega vse prejšnje številke.“ Zato pravi Nitti, da je v teh razmerah stavka uničevalno sredstvo, kakor požar, opustitev dela pregreha, vsaka brezbriznost s strani podjetnikov pa zločin. In kdo se zaveda teh nevarnosti? Dejstvo je, da

pregledati oko in vse hiše v vasi bova popravila. Svatba pa bo taka, kakršne še niste videli. Da, še vsi se mi boste klanjali!»

Tako jim je pripovedovala o svoji sreči in o Jerneju, ki ga je pričakovala že dolgih osem let.

Včasih, a to je bolj redko, je prišla tudi k Jernejevi materi, ki je imela bajto zunaj vasi, tam pod brdom. Siromašna je bila tista kočica, kakor je bila siromašna Jernejeva mati: ne kozolca, ne svinjaka ni bilo ob strani.

»Ne bo ga Rozalika — v tujini se je izgubil«, je včasih dejala starka, zagledavši Rozaliko razmršeno in plahega, bolešno bledega obraza.

»Nič ne tarnajte, mati! Jernej pride, da sami še ne boste vedeli kdaj in bogat bo, da naju bo oblekel v samo svilo. Saj je dejal takrat, ko je odhajal, da se prej ne povrne, dokler ne bo mogel sezidati nove hiše in kupiti velikega posestva; in potem mati bo — poroka.«

Sočutno in pomilovalno je gledala dobra starka nesrečno Rozaliko, ki je zblaznela le zaradi njenega sina. In ko je odšla, je starka vedno stopila v kot tja pred jaslice, ki so stale tam od božiča do božiča in je pomolila za nesrečnega dekleta.

Včasih, ko jo je videla tako blaženo se smehljajočo v težkem pričakovanju in trdnem prepričanju, da se Jernej povrne in jo vzame za ženo, se je zamislila nazaj v tiste dni, ko

je treba delati veliko več kot pred vojno: treba je plačati minulost in skrbeti za sedanost.

Položaj prehrane je gotovo težak. Z žitom posejana površina se je skrčila za približno 500.000 hektarjev. Pridelek že prej ni zadoščal, sedaj je najnezadostnejši. Uvažati je treba 30 do 32 milijonov kvintalov žita. Letos je bil pridelek v inozemstvu pičel. Treba bo večjih svot, ki jih je treba izposoditi izven Italije. Pri prodaji kruha je imenovala lansko leto država poltretjo milijardo izgube. Letos bo izguba še večja. Koliko časa morè trajati to? Uvažati je treba okoli dveh milijonov kvintalov govedine in svinjine, 300 tisoč kvintalov olja, 500 tisoč kvintalov mlečnih izdelkov itd. Nad polovico maščob mora priti iz inozemstva, ne da bi se sploh govorilo o premoigu in vseh najpotrebnejših sirovinah.

Doslej so Angleška in Zedinjene države dajale kredit, če so bili izčrpani domači viri, odslej pa je pričakovati ožinkovite pomoči samo še od Zedinjenih držav, ki edine morejo dajati kredit in blago. Ko po vojni ne bo več pomoči zavezniških vlad, bo treba najti kredita v drugih oblikah, toda vedno s pomočjo zavezniških vlad.

Dolgovi pomenjajo sužnost, in najhujše je, da se Italijani ne zavedajo tega, ne zavedajo se, da kruh, ki ga jedo, niso pridelali oni, da meso, ki ga jedo, prihaja od živine, ki se je pasla po ameriškanskih pašnikih, in da

je bila Rozalika še cvetoče dekle, dasi brez vsakega premoženja.

Lepi časi so bili takrat, ko je bil pri njej še Jernej; lepi večeri so bili, ko je zadovoljna sedela pred kočico in gledala na vas . . .

Tam daleč med poljem je nekdo zaukal, kosa se je zalesketala v žarkih tonečega solnca in nekdo, ki je korakal med zlatim poljem, je zavriskal in zamahnil s klobukom. Starka je izpoznala po glasu svojega sina Jerneja in čimbolj se je bližal vasi, tembolj ji je radosti utripalo srce.

In tam koncem vasi je stala kočica vdovca Razlaga in tudi pred tisto kočico je stal nekdo in gledal na Jerneja. Mlado, šibko dekle je bilo: dvoje dobrodušnih oči se je lesketalo in zrlo nanj, ki se je približal počasi in ponosno.

»Dober večer, Rozalika, kaj delaš? All je stari doma?«

Rozalika se je nasmehljala, lahna rdečica ji je udarila v lice in ljubko je odkimala — češ, da je sama.

Tedaj se je nasmehnil tudi Andrej, odložil koso za vrata in stopil za njo, ki je izginila v veži.

»Kaj se me bojiš, saj te ne ugriznem in tudi ako bi te — vse iz ljubezni!«

Tako je govoril Jernej, desnico ji je ovil okoli pasu in z levico jo je gladil po licu.

se vse to plačuje z dolgovi. Za nad 38 milijonov Italijanov se mora hrana in vse, kar se v prvi vrsti potrebuje za življenje, dobavljati iz inozemstva, tako da 15 do 18 milijonov oseb, torej velik del Italije živi na upanje, ki sedaj preneha.

Položaj Italije je izredno težak; in zato da je vsak, ki v Italiji govori o revoluciji, sovražnik naroda in zastrupeljavalec. Red se mora vzdržati z vsemi žrtvami. Proizvajanje je nemogoče, če ni redu, in ker živimo na upanje, in se moramo opomoči na upanje, moramo vzdržati red za vsako ceno. To je življenski pogoj. Amerika ne more več dolgo dovoljevati kredita Evropi in ga tudi noče deželam, ki v kratkem ne uredijo svojega gospodarskega in finančnega položaja. Zasebniki ne bodo dovoljevali posojil, dokler se jim je bati, da bi se ta posojila porabljala za oboroževanje. Odslej se bo treba zatekati k zasebnikom in upnik zahteva varnosti. »Ogrožajo nas največje nevarnosti, če se ne odločimo, da se s pogumom lotimo reševanja našega položaja.«

Ministrski predsednik pravi, da je v ta namen treba žrtev s strani prebivalstva, predvsem pa vztrajnega dela vseh razredov prebivalstva. Prenehati je treba z razsipavanjem in omejiti nepotrebne izdatke. V dveh do treh mesecih morajo biti državne finance urejene, kajti le tako bo Italija mogla imeti kredit. Medsebojni boji morajo prenehati ali se odgoditi na priložnejši čas. Sedaj je treba velikega premirja za delo. Da pa bo mogoče v resnici delati v tem zmislu, je treba, da prebivalstvo spozna in upošteva položaj, v katerem se nahaja država.

Treba je torej predvsem omejiti porabo do skrajne mogoče meje. Cene kruhu se mora polagoma zviševati, da doseže vsaj stroške proizvodnje. Treba je, da daje vedno prednost domačim proizvodom in omeji kolikor mogoče uvoz iz inozemstva. Štediti je treba tudi s proizvodi, ki jih je mogoče izvažati. Pomnožiti se mora poljedelsko in industrijsko proizvodnjo, proizvodnjo za domačo porabo in izvoz. Vsa razpoložljiva zemljišča se morajo obdelati. Kot kurivo naj se kolikor mogoče porabljajo domači proizvodi. Ministrski predsednik graja, da so pokrajine, ki so prej živele od koruze, sedaj pa hočejo imeti

»Povej, povej, Rozalika, ali boš kaj jokala, ko odidem v Ameriko?«

Rozalika je povsila glavico, otožno ga je pogledala, a odgovorila ni ničesar.

Jernej pa jo je poljubil in potolažil:

»Nič ne bodi žalostna, Rozalika. Vidiš, tako mora biti: revni smo. Kaj hočem z beracijjo, ko si v tujini lahko prisluzim denarja, da bova potem živela brezskrbno. Dve leti ostanem tam, morda tudi tri, delal bom pridno in ne vrnem se s praznimi rokami. Zapomni si, Rozalika — prišel bom in ne prazen, ne reven kakor sem sedaj, ampak bogat in takrat bo najin dan!«

Lepe in sladke so bile tiste besede za Rozaliko in vedno se jih je spominjala, še tudi potem, ko je Jernej odšel v Ameriko.

Kmalu potem ji je umrl oče; imel je nekaj dolga in bajto so prodali.

Rozalika je ostala sama, brez vsakega premoženja. Žalostna je bila skoro vedno, ponajveč je molila; da pa se je preživela, je delala pri sosedih in drugih vaščanih.

Največje, zadnje upanje je pač stavila na Jerneja, a ta je v tujini molčal . . .

Nekatera dekleta v vasi so se ji začela že posmehovati, češ, da si je izbral tam v Ameriki kako bogato in se več ne vrne; fantje so ji nagajali, ker ga je tako zvesto pričakovala, a vse to ni omajale njene trdne

le pšenico, da se zavrača olje iz semenja in zmrznjeno meso.

»Per angusta ad angusta« — »skozi stiske k višku,« pravi ministrski predsednik in dostavlja tolažbo, da je treba le dela in dela, da bo Italija, če izrabi svoje naravne vire in upreže vse svoje mogočne delovne sile, v nekaterih letih velika industrijska in poljedelska država, mogočna demokracija, zelo bogata država. Zato pa je treba sedaj skrbeti samo za eno stvar: obstanek. »Premagati moramo težave miru z večjo žilavostjo in večjimi žrtvami, ko pa težave vojne. Vzdržati je treba red za vsako ceno, delati napeteje, porabljati manj, proizvajati več. Ne moremo izbirati, kako naj ravnamo. Ta načela odslej niso več moralno pravilo, temveč življenski pogoj.«

Gospod Nitti je govoril jasno in odkrito, tako, kakor še ni govoril noben italijanski državnik. Položaj Italije nam je po njegovih izvajanjih popolnoma jasen!

Političen pregled.

Nova ogrska vlada. Budimpešta, 27. avgusta. Štefan Friedrich je danes sestavil novo vlado. Ministrski predsednik in minister za notranje posle je industrijalec Štefan Friedrich, za ministra za zunanje posle so designirali odsotnega grofa Emericha Csakyja, bivšega legacijskega svetnika. Državni tajnik v ministrstvu za notranje posle je bivši poslanec in višji župan Edmund Beniczky; poljedelski minister: Julij Rubinek, ravnatelj ogrskega poljedelskega društva; trgovinski minister: veletrgovec Franc Heinrich; finančni minister bivši državni tajnik v finančnem ministrstvu Ivan Grün; vojni minister: general Franc Schnetzer; minister za ljudsko prehrano: inženir Karl Ereky; minister za uk in bogočastje je: bivši poslanec Karl Huszar; državni tajnik v ministrstvu za uk in bogočastje je: Julij Pekar; justični minister: kurialni sodnik Jurij Balogh; minister za narodne manjšine: vseučilišni profesor Jakob Bleyer; minister za narodno zdravstvo: zdravnik Andrej Csillery; minister za propagando: bivši poslanec in publicist Štefan Haller; minister malih poljedelcev: poljedelec Štefan Szabo Sokorobatka; minister industrijalnih delavcev: železniški delavec Daniel Olah.

Budimpešta, 27. avgusta. Ogrska vladna kriza je končana. Danes zvečer se je pod predsedstvom Štefana Friedricha konstituirala nova vlada. Ob osmih zvečer je bil ministrski svet. Na podlagi sklepa ministrskega sveta je poslal

ljubezni in vere. Tako je upala, žalovala in molila že dolga tri leta, da je naposled prišlo, nad čemer so se užalostili vsi, tudi tisti, ki so jo prej nekoliko zasmehovali: Rozalika se je jela potikati okoli, zanemarjala je obleko in po vedenju kakor tudi govoru so vaščani spoznali, da je prišla ob pamet!

Vsi tega niso mogli verjeti in posebno njene prijateljice so jo zagovarjale, češ, da se potika tako okoli zgolj iz žalosti, ker ji Jernej nič ne piše. Neko nedeljo, ko so bili zbrani pred cerkvijo skoro vsi vaščani, pa so jasno spoznali njeno žalostno usodo.

»Ali ga vidite?« je zakričala nenadoma in pokazala na vrhunec zvonika. »Ali ga vidite reveža, splezal je na vrh križa, da bi videla gotovo vsa vas, da se je povrnil in da bo že jutri najina poroka. Kaj ne, kako je lep? Pozdravljen ženin, pozdravljen, Jernej!«

In nato se je zagnala proti zvoniku z razprostrtimi rokami, da so se mnogim sočutja orosile oči.

In od tedaj je posedala ponajveč ob tistem znamenju, ki je stal tam na kraju vasi ob razpotju. Presedela je tam po cele dneve, po cele noči, mnogokrat tudi v zimi, da je vsa premrla in prezebla prišla v vas. Skoro vsakega, ki je šel mimo je povprašala, ako je kaj videl njenega Jerneja, ali je morda

ministrski predsednik na interaliirane vojaške misije v Budimpešti pismo, kjer jih obvešča o sestavi nove vlade in jih prosi, poslati noto, ki je priložena pismu, predsedniku mirovne konference Clemenceauju. Nota se glasi med drugim: »Gospod predsednik! Vsled demarše vrhovnega sveta z dne 22. avgusta je ogrski upravitelj nadvojvoda Jožef in z njim vlada, ki jo je on imenoval, demisionirala. Nova vlada se je sestavila nastopno: (Sledijo imena novih ministrov.) Bilo je nemogoče sestaviti vlado, ki bi zadovoljila zahteve vseh vojaških misij v Budimpešti in zahteve mnogih političnih frakcij. Gotovo pa je, da uživa nova vlada simpatije in brezpogojno zaupanje velike večine naroda, o čemer so se mogli preveriti vodje vojaških misij. Gospod predsednik! Socialno demokratična stranka se je za vlade Bele Kuna spojila s komunistično stranko. To so socialnodemokratični voditelji, ki so ostali tukaj vedno poudarjali na sovjetskem kongresu in v njihovem uradni listu. Socialnodemokratični voditelji delavstva niso uporabili svojega vpliva, da bi zatrli boljše vizem, temveč so se vdali novemu gibanju ali pa so pobegnili v inozemstvo in so pustili delavstvo samo, ki je vsled tega bilo izročeno uničujočemu vplivu boljševiških idej in terorju komunistične vlade. Neboljševistični voditelji delavstva, ki so bili v inozemstvu, so sicer stopili v zvezo z entento, niso pa prišli ne delavstvu ne deželi na pomoč. Ogrsko meščanstvo ima za delavstvo pripravljeno vlogo v politiki. Zaradi tega sem sprejel v svoj kabinet zastopnika delavstva. Gospod predsednik! V interesu možnosti uspešnega delovanja prosim Vas, da odredite, da se vojaške misije v Budimpešti ne bodo vmešavale v našo notranjo politiko, kvečjemu, da nas podpirajo pri vzdrževanju reda in pri vzpostavitvi gospodarskega ravnotežja. Moj kabinet je sklenil, da bo v najkrajšem času, v treh ali štirih tednih, razpisal volitve za narodno skupščino, in sicer na podlagi enake, splošne in tajne volilne pravice, ki se bo izvajala po občinah. Da ne bo dvoma o tem, da bodo volitve za narodno skupščino izražale prosto voljo naroda, prosim Vas, da odpošljete na Ogrsko delegacijo za nadziranje volitev. V tej delegaciji naj bodo, če mogoče, tudi zastopniki socialnih demokratov. Gospod predsednik! Za našega provizornega vladanja hočemo doseči nastopne cilje: Zatiranje boljševizma, vzpostavitev pravosodja, zavarovanje prehrane in produkcije, popolno vzpostavitev in obrano varnosti življenja in posesti ter politično enakopravnost in končno priprave volitev za narodno skupščino. Z najodličnejšim spoštovanjem, Štefan Friedrich, ministrski predsednik.«

Slovinci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!

kaj sporočil zanjo; a ni ga bilo, ki bi ji sporočil o njem in čakala ga je zaman . . . Dasi v trdni veri, da pride nekoč čisto gotovo po tisti poti mimo znamenja, zakaj to je bila pot, ki je vodila od postaje v vas.

Nekega jutra pa so jo našli pod križem mrtvo.

Niso se malo začudili vaščani, ko so zagledali na njeni glavi veliko rano, a še večje je bilo njih začudenje, ko so izvedeli, da se je isto noč povrnil iz Amerike — Jernej.

Krčmar, pri katerem se je oglasil drugi dan, je pravil vaščanom na dolgo in široko, da je prišel Jernej s polnočnim vlakom. Ko je stopal mimo tistega križa ob razpotju, je nekdo planil proti njemu, katerega v temi ni spoznal. Odbil ga je z debelo okovano palico in drugo jutro so našli pod križem — ubito Rozaliko.

Nekaj sitnosti je imel zaradi tega pri sodniji, a vse se je srečno izteklo, da je bil naposled prost vsake kazni. Toda to ga ni prav nič utolažilo; otožen in ne brigajoč se za nikogar je hodil okrog in prebil skoro največ časa na Rozalikinem domu.

Stari materi je popravil bajto; nekaj denarja je razposodil po vasi, tudi za maše je dal — naposled pa je odšel in se ni vrnil nikoli več . . .

Dr. Rennerjeve laži. — Z glasovanjem v Mariboru ne bo nič.

S kakšnimi lažmi delajo nemškoavstrijski žurnalisti, je razvidno iz brzojavk, ki jih lansirajo v razne časopise. Včerajšnji graški listi so trdili, da so v St. Germainu že sklenili, da se bo mariborsko ozemlje priklopilo celovški coni pri ljudskem glasovanju. Danes pa poročajo graški časopisi, da se to še ni sklenilo. Navajamo dobesedno poročilo. Lugano (Zlegano), 28. avgusta 1919. Italijansko časopisje registrira zadnje dogodke na pariški konferenci ter sporoča, da so Angleži in Francozi glede Mariborskega vprašanja že sprejeto ljudsko glasovanje nemškega mesta Maribor zavrgli ter hočejo zahtevati, da se sprejme v glasovalno cono tudi slovenski okraj, da se s tem izvrši nasilje nad samoodločitvijo Maribora. Tittoni je baje proti temu nastopil z vso eneržijo ter pojasnil, da Avstrija ne more ostati brez Maribora, če hoče imeti direktno zvezo z Italijo in Sredozemskim morjem. Konferenca je sklenila, zaslišati angleške in francoske delegate.

Kako lažejo, je razvidno iz naslednjih dejstev: Najprvo so imeli Radgono — dr. Kamnikerjevo poročilo. Potem so hoteli priklopiti mariborski in radgonski okraj celovški glasovalni coni, nato so hoteli glasovati samo v Mariboru, kakor da bi ga hoteli brez izvoznice prenesti v Nemško Avstrijo, in danes hočejo še le povprašati francoske in angleške delegate za njihovo mnenje, čeprav so se ti že izrekli proti temu.

Dnevne novice.

Plebiscit v Mariboru in Radgoni. O tem piše »Slov. Narod«: Današnje poročilo v »Jugoslaviji«, ki prinaša iz St. Germaina senzacionalno vest o plebiscitu in korekturi meje na našem severu, je izzvalo v mariborskih slovenskih krogih silno ogorčenje in popolnoma neumestno ter zlasti ta čas nepotrebno vznemirjenje med Nemci, ki so začeli takoj stikati glave in snovati naklepe. Po zaslugi tega poročila se zbirajo mariborski Nemci zopet v skrivnostnih konventiklih ter prinašajo na dan zakopane steklenice ad gaudium velikega dogodka. Kdor pozna vire, iz katerih črpajo naši listi, ve, da je St. Germain identičen z dunajskim dopisnim uradom, glede katerega imamo dosti slabih izkušenj iz vojnih časov. To poročilo izhaja torej iz krogov nemške mirovne delegacije, ki ima svoj sedež v St. Germainu ter porablja ravno te dni vsa sredstva, da napravi razpoloženje za svoje želje. Vse te in podobne vesti so pa le prazne marnje, katerim noben resen človek ne bo nasedel. V Mariboru in Radgoni naj se izvrši plebiscit ne glede na to, kako se konča plebiscit na Koroškem v pasu A, ki ves gravitira v Maribor? To je vrhunec nesmiselnosti, sicer pa s stališča nemške delegacije razumljiva nesramnost. Da prinaša to vest »Eclair«, ne izpremeni na zadevi nič, ker je ta list papir, približno enake vrednosti, kakor dunajska »Kronenzeitung«, ki je pač ustregel nemškemu delegatom. Od naše pariške delegacije pa imamo popolnoma druga in zanesljivejša poročila glede Maribora in Radgone in smo prepričani, da tudi Nemci glede resničnega stanja zadeve, ki za nas ne tvori nobenega vprašanja več, niso na nejasnem in v dvomih. Značilno je, da te vesti, ki je šla že pred več dnevi skozi dunajsko časopisje, do nedelje niti graški listi niso prinesli, ker so se zavedali svoje dolžnosti, da po nepotrebem ne razburjajo v Mariboru živčnih Nemcev. Šele nedeljska »Tagespost« je prinesla o tem sramežljivo notico, ki pa označuje vest izrecno kot Kamnikerjevo obvestilo, torej kot zelo nezanesljivo, oziroma kot — pobožno željo.

Trgovski gremij v Mariboru opozarja vse trgovce, da se vrši dne 30. t. m. ob 19. uri v Gambrianu zelo važno zborovanje, ker se bode končno razpravljalo: 1. o plači nastavlencev; 2. o nedeljskem počitku; 3. o določitvi delavnih ur. Ker je to zborovanje zelo

važno, naj se tega zborovanja vsak zanesljivo udeleži.

Oficirsko pitanje rešeno. Z ozirom na energične proteste JDS, da se vprašanje sprejema častnikov v skupno vojno zavlačuje in se s tem prizadeva velika gmotna škoda neprevzetim častnikom, je ministristvo preklicalo ukrep, da se do 1. septembra nesprejeti častniki stavijo na dispozicijo deželni vladam, ter odredilo, da se vsi častniki, naj so formalno že sprejeti v skupno vojsko ali ne, samo če so v armadi zaposleni, glede prejemkov izenačijo z že sprejetimi oficirji. S tem je Demokratska zajednica dosegla, da se odpravi neenakost, ki je delala toliko slabe krvi.

Visokošolci gozdarske stroke. Visokošolcem gozdarske stroke, kateri študirajo ali žele študirati v inozemstvu (na Dunaju ali v Švici) se bodo za leto 1919—1920 razdelile 4 do 5 štipendij v zneskih 2000—2500 K. Prošnje z vsemi potrebnimi dokazili (krstni list, pripadnost, zadnje spričevalo in potrdilo revnosti) je nasloviti na kr. ministristvo gozdov in rudnikov v Beogradu, a vložiti jih je treba najpozneje do 8. septembra t. l. pri Gozdarskem oddelku deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, Valvazorjev trg števil. 1.

Starejšine vseh naprednih akademskih organizacij vabi k polnoštevilni udeležbi na veliki skupščini svobodomiselnega dijaštva, ki se vrši v nedeljo 31. t. m. v Celju. — Dr. Žerjav.

Izlet k Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Po sklepu odbora Slovenske čitalnice se priredi v nedeljo 31. avgusta skupen izlet vseh zavednih slovanskih Mariborčanov na skrajno slovensko mejo in na najlepšo razgledno točko Kozjaškega gorovja, k sv. Duhu na Ostrem vrhu. Pridite vsi, stari in mladi, dame in mošje, tudi otroci od 10. leta naprej se brez vsakih težkoč lahko udeležijo narodnega izleta. Danes in jutri si c. gospe matere in soproge lahko pripravijo potrebnega živeža, da zadostujemo tudi svojim telesnim potrebam; jancev in vina bo pri Sv. Duhu tudi pripravljeno. Program: Odhod z glavnega kolodvora v Mariboru točno ob 5. uri zjutraj, na koroškem kolodvoru ob 5:22 do Fale; peš po »Šturmovem grabnu« 2 uri do Sv. Duha, lepa romantična pot; ob deveti uri služba božja (č. g. dr. Medved) po maši prosta zabava: govori, petje, poučevanje na razgledu, fotografovanje, skupni obed; odhod čez Selnico v Ruše ob 1/2 16. uri in 18:14 zvečer doma v Maribor, ali pa ob 21. uri zvečer. Narodno zavedni in veseli ljudje — morajo priti vsi!

Komanda dravske divizijske oblasti je odredila: »Vsi mornarji letnikov 1895—1898 morajo vršiti aktivno službo in se naj pritegnejo takoj k vojakom ter porazdele na pristojne polke, odkoder se predlaga njih premestitev k mornarici, odnosno k donavski flotilji«. Vsi oni, ki pridejo v poštev, se naj nemudoma javijo pri 44. pukovski okružni komandi v Mariboru.

Izobraževalno društvo pri Sv. Martinu pri Vurbergu priredi v nedeljo dne 31. t. m. po večernicah krasno igro v štirih dejanjih »Pogumni krojaček«. Igra se vrši na prostem, čisti dobiček je namenjen za spomenik padlim vojakom iz naše farske.

Popravek. Včeraj se nam je vrnila tiskovna napaka. Drugi odstavek naj se glasi: Kakor znano, ni vsled trmoglavosti bivšega ministrskega predsednika in voditelja radikalcev Protiča in pa dr. Korošca prišlo do koncentracijskega ministrstva.

Sokolski vestnik

Velika sokolska slavnost v Ptuj. — 50 letnica Narodne čitalnice. Za zlet Mariborske župe dne 7. septembra t. l. v Ptuj in za proslavo 50 letnice čitalnice se vrše obsežne priprave. Na velikem prostoru bivšega trenskega taborišča se stavijo tribune, pripravljajo se telovadišče, v mestnem parku se stavijo šotori. Veliko presenečenje nas čaka na Dravskem otoku. Zanimanje za slavnost je vsepovsod veliko. Spored je zelo raznovrsten. Veličasten mora biti obhod po mestu. Posebno pozornost bodo vsakor vzbujali sokoli na konjih in kmetski jahači iz okraja. Naši vrli fantje nastopijo na čilih konjih v narodnih nošah. Vsem jezdecem naznanjamo že danes, da se imajo zbrati na sejmišču v Ptuj dne 7. septembra t. l. ob 1/2 11. uri dopoldne. Tam se priklopijo obhodu. Železniška zveza s Ptujem bode izvanredno ugodna. Iz Ljubljane prihaja vlak dopoldne ob 9. uri 53 minut, iz sosedne Hrvaške pride vlak zjutraj ob 1/2 8. uri in se vrača zvečer ob 11. uri. Za Maribor—Ptuj, se doseže najbrže posebni vlak, ki bode prihajal v Ptuj okoli 8. ure zjutraj tako, da se pripeljejo v Ptuj ob istem času udeleženci v smeri od Čakovca kakor v smeri od Maribora; zvečer ob 9. uri 15 minut bo vozil na vsak način posebni vlak Ptuj—Pragersko, k večernemu vlaku Ljubljana—Maribor. Bratje, sestre, rojaki! Vsi na svidenje dne 7. septembra v Ptuj.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Trgovska pogodba z Nemško Avstrijo.

Beograd, 28. avgusta. Pod predsedstvom ministra za trgovino in industrijo, dr. Kramerja, se je včeraj nadaljevala anketa o trgovski pogodbi z Nem. Avstrijo. Skoraj vsi govorniki so nastopali ostro proti monopolu, ki ga hoče uvesti Nemška Avstrija na našo trgovino. Nemško-avstrijska trgovina je namreč tako organizirana, da se ji je posrečilo dosedaj nastopiti kot edini prodajalec in edini kupec v Jugoslaviji in je na ta način dobila v svoje roke tudi samovoljno diktiranje cen. Predlagali so med drugim, da se po vzoru nemškega Warenverkehrsbeurau osnuje trgovsko zastopstvo Jugoslavije na Dunaju. Zastopnik Zadrzne Zveze v Celju se je zavzemal za interese producentov ter zahteval, naj se določi sorazmerno z znižanjem cen kmetijskih produktov tudi znižanje cen industrijskih proizvodov. Zastopnik ljubljanske Gospodarske Zveze pa je povdarjal, da se druginji v veliki meri krive visoke carine. Minister dr. Kramer je h koncu seje povdarjal, da je odredil že vse potrebno, da se carinsko vprašanje čimprej uredi in da se za vse nujne predmete določi carina kolikor mogoče nizko, za poljedelske stroje in poljedelsko orodje pa sploh odpravi. Njegove stremiljenje bo šlo za tem, da carinska politika ne bo več ovirala naše uvozne trgovine. Vlada se bo potrudila, da pride čimprej do rednih trgovskih pogodb s sosednimi državami.

Ljenin ponuja Romuniji mir.

Bukarešta, 28. avgusta. Kakor poroča romunski tiskovni urad, je došla v Kišinev od Ljenina odposlana delegacija, ki naj izroči Romuniji mirovno ponudbo.

Karl straši.

St. Germain, 28. avgusta. Listi poročajo iz Berna, da je bivši cesar Karel poslal mirovni konferenci prošnjo, da sme poslati grofa Mensdorffa v Pariz, da se pogovori o privatnih zadevah bivšega cesarja.

Železniška nesreča.

Lyon, 28. avgusta. Brzovlak Lourdes—Bordeaux je skočil s tira. Pri tem je bilo 17 oseb ubitih, 15 pa ranjenih.

Spor zaradi Banata.

London, 28. avgusta. „Daily Telegraph“ poroča iz Pariza, da prihajajo vznemirjajoče vesti iz Beograda in Bukarešte o konfliktu zaradi vprašanja o razdelitvi Banata. Govori se, da Bratianu odklanja predloge mirovne konference glede razdelitve in hoče, če treba, nastopiti z orožjem.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

Razne novice.

Skrijnost ozračja. Če bi bilo nevidno ozračje odstranjeno z zemlje ter bi bili mi v stanu živeti brez zraka, bi izgledal ta svet tako drugačen, da bi ga ne mogli spoznati. Hočemo navesti le par izprememb. V prvi vrsti bi bilo nebo temno, noč in dan. Drevesa, ljudje, živali in vsi drugi predmeti bi metali sence, ki bi bile tako temne kot črnilo. Nemogoče bi bilo osvetliti notranjost hiš s pomočjo solčnih žarkov razven v slučaju, da bi prodrli solčni žarki naravnost v dotični prostor ali da bi bele stene odbijale solčne žarke. Kljub temu pa bi ne mogla biti solčna luč enakomerno razdeljena po celem prostoru in vsi koti bi bili popolnoma temni. Nikakega jutranjega ali večernega mraka bi ne bilo. Solnce bi se pojavilo nenadoma nad obzorjem, ne da bi napovedalo svoj prihod in noč bi se takoj izpremenila v dan. Na isti način bi solnce izginilo zvečer in tema bi nastopila v trenutku, ko bi solnce izginilo. Žarki jutranjega solca bi bili prav tako žgoči kot oni opoldne in skozi cel dan bi ne bilo nikakega odpočitka, kajti vročina bi bila vsekozi enakomerna. Kakor hitro pa bi nastopila noč, bi padla temperatura s presenetljivo naglico, kajti zemlja in skale pošiljajo z veliko hitrostjo svojo gorkoto v vse-mirje. Obla solca bi predstavljala oster rob, brez vsakih razdeljenih žarkov. Zvezde bi bile vidne na nebu tako podnevi kot ponoči. Z eno besedo, zemlja bi postala povsem slična luni, svet brez barv, črn in bel, poln velikanskih senc. Bil bi to tudi svet fantastičnega strahu za nas, nevarne takim prizorom. Na severni strani vsake hiše ali vsakega strmega griča bi jezala neprodna tema, ki bi se pomikala od iztoka proti zapadu, soglasno z gibanjem solca.

Šale. Pisar Artur Lakota se je plaho zganil, ko je stopil njegov šef pred njega. »Slišite, Lakota, tu ste pri prepisovanju napravili veliko napako. Koncept je pravilen — kako pa, da ste napravili napačne številke?« »Oprostite, gospod šef . . . jaz sem mislil . . .« »Dragi gospod Lakota, vi ste dosti preslabo plačani, da bi mogli in smeli od vas zahtevati, da bi pri delu tudi kaj mislili!« — Mlada gospa: »Tri dni sem omožena, pa imam že težave. Predvčerajšnjim

je obolela kuharica in jaz sem morala sama kuhati.« Prijateljica: »Ali je kuharica že ozdravila?« Mlada gospa: »Da, kuharica je zopet zdrava, a zdaj je obolel moj mož — pokvaril si je želodec.« — »To pa moram reči, prijatelj, kar si oženjen, ti na obleki nikdar ne manjka noben gumb.« »Da, veš, moja žena me je že na ženitovanjskem potovanju naučila gumb prišivati.« — Sodnik: »V imenu postave . . . vi ste torej oproščeni.« Obtoženec: »Pa jaz sem bil pet mescev v preiskovalnem zaporu.« Sodnik: »Ne morem pomagati.« Obtoženec: »Prosim, ker sem bil pet mescev po nedolžnem zaprt, ali smem na ta račun kaj malega ukrasti?« — Oče: »Torej, Pepček, povej zdaj, kako se ti dopada nova mamica, ki smo jo dobili?« Sinko: »No, prav čedna je, če nam je le ne bodo vzeli. kakor gramofon, ki ga nisi plačal.« — Jetnik, ki je bil obsojen, da bo obešen, je malo dni prej nevarno zbolel. Zdravnik, ki ga je vendar polagoma ozdravil, je to sodniji oznanil tako-le: »Obsojenca sedaj lahko obesite, ne da bi mu to kaj na zdravju škodilo.« — Vinski agent: »Ste bili z zadnjic poslanim vinom zadovoljni?« Baronov sluga: »Pa še kako! Tri dni sva se z baronom tikala!«

I. Mariborski bioskop

Tegetthofova cesta.

Največje in najimnitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

Od sobote 30. avgusta do 2. septembra:

On se zabava

Veseloigra v 3 dejanjih

Solze življenja

Drama v 4 dejanjih

V glavni ulogi Francesca Bertini

Vsako sredo in soboto novi spored!

Predstave se vrše vsaki dan ob 18½. in 20½. uri, v nedeljah in praznikih ob 15., 16., 18. in 20. uri zvečer.

V zalogi »Tiskovne zadruga« v Mariboru je izišla brošura

„Jugoslovanska mučenika Zrinski in Frankopan“

Spisal Matija Pirč, profesor v Mariboru.

Brošura stane 1—K, s poštnino 1'05 K
Dobi se v vseh knjigarnah. Šolskim vodstvom pri večjih naročilih 10% popusta.

Kupim

vsako množino sena, slame in ovsa, ter plačam isto takoj po najvišji dnevni ceni.

3—1

E. Konjedic, Maribor

Koroška cesta št. 80.

Valentin Maček

tovarna slamnikov, slamnatih čevljev, solnov in podplatov, slamnatih vrvic, slamnatih ceckerjev itd. itd.

Domžale, Kranjsko

sprejema tudi v popravilo filcaste klobuke vseh vrst za gospode in gospe.

Priporočam se p. n. trgovcem in modistkam.

Raznašalci časopisov

Invalidi, dobe lep zaslužek. Zglašaj se v upravništvu „Mariborskega delavca“.

Agitirajte za „Mariborskega Delavca“ in med prijatelji našega tiska za „Tiskovno zadrugo“ v Mariboru.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1918 vlog K 80.000.000
in rezervnega zaklada „ 2.500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima veljavne lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.